

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

КАФЕДРА
ЕКОНОМІЧНОЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ
ГЕОГРАФІЇ

VIII

міжнародна науково - практична
інтернет - конференція

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.)**

**Луцьк
2024**

УДК 911.3:30/33(082)

С 90

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 27 березня 2024 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

С 90

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали VIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. 212 с.

ISBN 978-617-8279-23-3

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної науки, які були розглянуті на VIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3:30/33(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024

© Колектив авторів, 2024

ISBN 978-617-8279-23-3

Войтків Петро, Іванов Євген, Шкірка Іван

petro.voytkiv@lnu.edu.ua; yevhen.ivanov@lnu.edu.ua; skirkaivan2502@gmail.com

Львівський національний університету імені Івана Франка, м. Львів

ЕКОЛОГІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДОБРОСИНЬСЬКО-МАГЕРІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Раціональне використання земельних ресурсів з їх визначеним застосуванням є актуальною проблемою. Необдумані зміни напрямів використання призводять до порушення рівноваги екологічного стану усіх категорій земель. Тому оцінювання екологічного стану земельних ресурсів за їхніми категоріями використання вимагає детальнішого вивчення та аналізу. Сучасні геосистеми Добросинсько-Магерівської громади являють собою комплекс як природних, так й антропогенних компонентів, співвідношення яких визначає стабільність чи нестабільність її екологічного стану.

Об'єктом дослідження є земельні ресурси Добросинсько-Магерівської громади Львівського району Львівської області, *предметом* – оцінювання екологічного стану її земельних ресурсів. *Метою роботи* є оцінювання екологічного стану досліджуваної території, розрахунок та аналіз коефіцієнтів екологічної стабільності земель, рівня антропогенного навантаження на земельні ресурси й ступеня порушення рівноваги у агроландшафтах адміністративних утворень. *Методи дослідження*: статистичний, розрахунковий, аналізу та порівняльний.

Добросинсько-Магерівська громада відноситься до фізико-географічної країни Західноєвропейської рівнини, Поліської провінції зони мішаних лісів, області Бузького Малого Полісся, району Желдецького Полісся [3; 5]. Територія громади розташована у межах Поліської зони, Малополіського агроґрунтового округу, Кам'яно-Бузького агроґрунтового району. Найпоширенішими типами ґрунтів у пониженнях рельєфу є дерново-підзолисті, сірі опідзолені, дернові, лучні та болотні. На підвищених ділянках рельєфу зустрічаються чорноземи, сірі та темно-сірі опідзолені ґрунти [2; 8].

На екологічний стан громади впливають різноманітні чинники, які тісно пов'язані із забрудненням ґрунтів, зокрема хімізацією сільського господарства, використанням пестицидів і гербіцидів; зміною ландшафтної структури; неефективною роботою каналізаційно-очисних споруд, відсутністю сміттєгенеруючих підприємств у громаді, де головним джерелом утворення побутових відходів є домогосподарства [1; 4; 6].

Структура земельного фонду громади є такою: найбільші площі займають сільськогосподарські землі (18 231,91 га, 78,10 %) і ліси та інші лісовкриті площі (3 550,44 га, 15,21 %), значно менші – забудовані (720,60 га, 3,09 %) і водно-болотні землі (722,84 га, 3,09 %), а також землі без рослинного покриву (118,80 га, 0,50 %) [1].

Для екологічного оцінювання стану земельних ресурсів використано методики визначення екологічної стабільності території, рівня антропогенного навантаження на земельні ресурси та ступеня порушення рівноваги у агроландшафтах адміністративних утворень (за Н. Рідеем і Д. Шофоловим), що враховує кількісні та якісні параметри компонентів довкілля, зокрема земельних ресурсів [7].

Згідно запропонованої методики та здійснених обчислень як у межах колишнього Жовківського району, так і по Добросинсько-Магерівській громаді відзначимо стабільну ситуацію у 0,46 ум. б. і 0,40 ум. б. відповідно. Екологічно нестабільною у громаді є територія Підліської (0,26 ум. б.) сільської ради. У свою чергу, до слабо стабільних відносимо території Магерівської (0,38 ум. б.) селищної ради, Бишківської (0,40 ум. б.), Добросинської (0,46 ум. б.), Кам'яногірської (0,43 ум. б.), Кунинської (0,46 ум. б.), Лавриківської (0,34 ум. б.) і Погариської (0,37 ум. б.) сільських рад. Ефективнішою є група середньо стабільних територій, до якої належить лише територія Замківської (0,51 ум. б.) сільської ради.

Екологічна стабільність земель і рівень антропогенного навантаження на земельні ресурси Добросинсько-Магерівської територіальної громади

Селищні та сільські ради	Коефіцієнти		Екологічна стабільність території	Рівень антропогенного навантаження
	Кес	Кан		
Магерівська	0,38	3,32	Слабо стабільний	Підвищений
Бишківська	0,40	3,23	Слабо стабільний	Підвищений
Добросинська	0,46	3,11	Слабо стабільний	Підвищений
Замківська	0,52	2,76	Середньо стабільний	Середній
Кам'яногірська	0,43	3,10	Слабо стабільний	Підвищений
Кунинська	0,46	3,13	Слабо стабільний	Підвищений
Лавриківська	0,34	3,56	Слабо стабільний	Підвищений
Підліська	0,26	3,77	Нестабільний	Підвищений
Погариська	0,37	3,33	Слабо стабільний	Підвищений
<i>Разом по громаді</i>	<i>0,40</i>	<i>3,26</i>	<i>Слабо стабільний</i>	<i>Підвищений</i>
<i>Разом по колишньому Жовківському р-ні</i>	<i>0,46</i>	<i>2,97</i>	<i>Слабо стабільний</i>	<i>Середній</i>

Коефіцієнт антропогенного навантаження *Кан* характеризує величину впливу господарської діяльності, тобто є бальною оцінкою ступеня антропогенного навантаження. Коефіцієнт, який вказує на рівень антропогенного навантаження території колишнього Жовківського району (до 2020 р.) становить 2,97 ум. б. й є середнім, тоді як у межах громади він має підвищені показники впливу на земельні ресурси – 3,26 ум. б. Підвищений рівень спостерігаємо на територіях Магерівської (3,32 ум. б.) селищної ради, Бишківської (3,23 ум. б.), Добросинської (3,11 ум. б.), Кам'яногірської (3,10 ум. б.), Кунинської (3,13 ум. б.), Лавриківської (3,56 ум. б.), Підліської (3,77 ум. б.) і Погариської (3,33 ум. б.) сільських рад. Лише на території Замківської сільської ради відзначаємо середні показники впливу на земельні ресурси, що становлять 2,76 ум. б.

Важливим при оцінюванні екологічного стану земель є визначення ступеня порушення рівноваги у співвідношенні головних типів угідь в агроландшафтах [7]. Як у колишньому Жовківському районі, так і в Добросинсько-Магерівській громаді стан агроландшафтів є незадовільним (табл. 2).

Таблиця 2

Ступінь порушення рівноваги у агроландшафтах Добросинсько-Магерівської територіальної громади

Селищні та сільські ради	Питома вага угідь, у відсотках до сумарної площі Р + ОВ		Стан агроландшафтів
	Р	ОВ	
Магерівська	75,23	24,77	Критичний
Бишківська	70,59	29,41	Критичний
Добросинська	51,16	48,84	Задовільний
Замківська	81,96	18,04	Критичний
Кам'яногірська	73,49	26,51	Критичний
Кунинська	53,59	46,41	Задовільний
Лавриківська	59,38	40,62	Незадовільний
Підліська	78,96	21,04	Критичний
Погариська	75,04	24,96	Критичний
<i>Разом по громаді</i>	<i>60,48</i>	<i>39,52</i>	<i>Незадовільний</i>
<i>Разом по колишньому Жовківському р-ні</i>	<i>66,76</i>	<i>33,24</i>	<i>Незадовільний</i>

Критичний стан агроландшафтів спостерігаємо в межах Магерівської селищної ради, Бишківської, Замківської, Кам'яногірської, Підліської і Погариської сільських рад. Задовільний стан агроландшафтів виявлено в межах Добросинської і Кунинської сільських рад, а незадовільний стан – в межах Лавриківської сільської ради.

Висновки. Аналіз структури земельного фонду Добросинсько-Магерівської громади показав, що сільськогосподарські землі займають 78,10 %, ліси та інші лісовкриті площі – 15,21 %, забудовані землі – 3,09 %, водно-болотні землі – 3,09 %, відкриті землі без рослинного покриву – 0,50 %.

За показниками екологічної стабільності переважають екологічно слабо стабільні території, які розташовані по усій території громади. Загалом для громади властиві слабо стабільні землі. Рівень антропогенного навантаження також є підвищеним. Стан агроландшафтів у громаді є незадовільний, а у більшості утворень – критичний.

Для території громади властиві такі чинники антропогенного впливу на землі та ґрунти: значна розораність сільськогосподарських угідь; неправильний обробіток і порушення ґрунтів і як результат, розвиток ерозійних процесів та мала лісистість. Пропонуємо заходи щодо покращення екологічного стану земель: раціональний обробіток земель сільськогосподарського призначення; збереження площ лісів та багаторічних насаджень; використання земельних ділянок за їх головним цільовим призначенням; припинення видобування корисних копалин у незаконно утворених кар'єрах, а також проведення часткової або повної рекультивациі порушених земель.

Список використаних джерел: 1. Войтків П. С., Шкірка І. В. Сучасний стан землекористування у Добросинсько-Магерівській територіальній громаді Львівського району. *Географічна освіта і наука: виклики і поступ* : матер. міжнарод. наук.-практ. конф. Львів : Простір-М, 2023. Т. 3. С. 18–22. 2. Гаськевич В. Г., Позняк С. П. Осушені мінеральні ґрунти Малого Полісся. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 256 с. 3. Геоекологія Львівської області / за заг. ред. Є. Іванова. Львів : Простір-М, 2021. 606 с. 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку Добросинсько-Магерівської територіальної громади на період до 2027 р. URL: https://rada.info/upload/users_files/04371727/555d7b962553e5b3ed5d69ff340d408d.pdf 5. Природні ресурси Львівщини / Матолич Б. М., Ковальчук І. П., Іванов Є. А. та ін. Львів : ПП Лукашук В. С., 2009. 120 с. 6. Профіль Добросинсько-Магерівської територіальної громади. Матеріали до Стратегії розвитку Добросинсько-Магерівської територіальної громади до 2027 р. URL: https://rada.info/upload/users_files/04371727/fe9c773562f730bcd73c05f1efb9b901.pdf 7. Рідей Н. М., Шофолов Д. Л. Екологічна стандартизація для забезпечення сталого землекористування та охорони земель. *Людина і довкілля. Проблеми неоекології*. 2009. Вип. 1 (12). С. 41–50. 8. Стасюк І. І. Сокальщина. Природа і господарство. Львів : ВТНЛ, 1999. 52 с.

УДК 911.9:631.459.2(477.7)

П'яткова Алла

apiatkova@ksu.ks.ua

*Херсонський державний університет, Івано-Франківськ-Херсон, Україна,
CARA, Newcastle University, United Kingdom*

ВОДНО-ЕРОЗІЙНА ДЕГРАДАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ПРИЧОРНОМОР'Я

Сільськогосподарські землі є джерелом існування та розвитку людської цивілізації, найважливішим засобом виробництва основної частини продуктів харчування та сировини для різних галузей промисловості. При цьому площі земель, які придатні для сільського господарства, обмежені внаслідок різноманітних причин, серед яких рельєфні умови, кліматичні чинники, наявність та якість водних ресурсів, родючість ґрунтів та ін. Степова та лісостепова зони північної півкулі є основним осередком ріллі на планеті. Україна внаслідок свого географічного положення здебільшого у межах

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.)
(українською, англійською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 15.04.2024 р. Формат 60x841/16.
Ум. друк. арк. 12,32. Обл.-вид. арк. 16,07. Зам. 89. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року